

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐ
ՈՒ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

« 22 » 10 2021թ.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 0202 - 21

Ձեռնարկողը՝

«Հայնախագիծ» ԲԲԸ
ՀՀ, ք. Երևան, Չարենցի 1

Գործունեությունը՝

Շիրակի մարզի «Շիրակ-4» միկրոռեգիոնալ
մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման
փաստաթղթերի (ՄՄՀՏՊՓ) նախագծի շրջակա
միջավայրի վրա ազդեցության ռազմավարական
գնահատման հաշվեքվություն
ՀՀ, Շիրակի մարզ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի
տնօրենի պարտականությունները կատարող

Խ. Մարտիրոսյան

Առդիր՝ 10 թերթ

Շիրակի մարզի «Շիրակ-4» միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթերի (ՄՄՏՏՊ) շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ռազմավարական գնահատման հաշվետվություն

Ձեռնարկող՝

Փաստաթղթի տեսակը՝

Ներկայացված նյութեր՝

Իրականացման վայրը՝

«Հայնախագիծ» ԲԲԸ

Հիմնադրությամբ փաստաթուղթ

ՄՄՏՏՊ նախագծեր, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ռազմավարական գնահատման /ՇՄԱՌԳ/ հաշվետվություն

ՀՀ, Շիրակի մարզի «Շիրակ-4» միկրոռեգիոնում ընդգրկված Գյումրի քաղաքային և 10 գյուղական համայնքներ

Ներածական մաս. Համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի, 1-ին մասի՝ «Շիրակ-4» ՄՄՏՏՊ փաստաթուղթը հանդիսանում է քաղաքաշինության բնագավառին վերաբերող հիմնադրությամբ փաստաթուղթ:

«Շիրակ-4» ՄՄՏՏՊ նախագծերը ներառում են՝ Գյումրի քաղաքային և Ագատան, Ախուրիկ, Առափի, Գետք, Բայանդուր, Բենիամին, Երազգավորս, Հայկավան, Ղարիբջանյան, Ոսկեհասկ (ընդամենը 10) գյուղական համայնքները:

«Շիրակ-4» ՄՄՏՏՊ նախագիծն ընդգրկում է 18655.819 հա մակերեսով տարածք, որտեղ բնակչության թիվը ներկայումս կազմում է 129985 մարդ, այդ թվում ք.Գյումրի՝ 113525 մարդ: Տարածքում առկա են բնական, բուժական, առողջապահական, հանքահումքային ռեսուրսներ: «Շիրակ-4» տարածաշրջանը ներառում է 18655.819 հա հողեր: Քանի որ հողային ֆոնդում պահուստային հողեր չկան, ապա հողերի նպատակային նշանակության փոփոխությունից հետո ընդհանուր տարածքի մակերեսը փոփոխության չի ենթարկվի:

ՄՄՏՏՊ նախագծի հիմնական նպատակն է՝ միկրոռեգիոնում ներառված համայնքների տարածքներում տարածական պլանավորման միջոցով բարենպաստ կենսամիջավայրի ձևավորումը, կայուն զարգացման համար անհրաժեշտ նախադրյալների ստեղծումը, ինչպես նաև համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը և շրջակա միջավայրի և պատմամշակութային արժեքների պահպանմանն ուղղված միջոցառումների մշակումը: Սույն փաստաթղթի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ռազմավարական գնահատման վերլուծությունները ներառված են

նախագծի դրույթներին համապատասխան, հաշվի առնելով ծրագրում ներառված համայնքների 2017-2021 թթ. զարգացման ծրագրերը: Ծրագրում ընդգրկված Գյումրի քաղաքային և գյուղական համայնքների տարածքային քաղաքաշինական խնդիրների լուծման ընթացքում շրջակա միջավայրի պահպանության արդյունավետ կազմակերպման համար համալիր կերպով գնահատվել են առկա բնապահպանական խնդիրները, գոյություն ունեցող իրավիճակը և ընտրվել են զարգացման այնպիսի սկզբունքներ, որոնք թույլ կտան ներդաշնակորեն լուծել սոցիալական, տնտեսական և բնապահպանական խնդիրները:

Նկարագրական մաս. Շիրակի մարզի դիտարկվող տարածքը գտնվում է հանրապետության հյուսիս-արևմուտքում: Տարածաշրջանի հարավը զբաղեցնում է Շիրակի դաշտը, հյուսիսը՝ Աշոցքի սարահարթը, որոնք իրարից բաժանվում են Շիրակի լեռնաշղթայով: Ձևաբանական տեսակետից ռելիեֆի խոշոր տարրերն են ընդարձակ լեռնազանգվածները, լեռնաշղթաները, որոնք հաճախ ընդմիջվում են հովիտներով: Մակերևույթն անտառազուրկ է, բնորոշ է տափաստանային լեռնային լանդշաֆտներ: Մարզի միակ խոշոր գետը Ախուրյանն է, որը սկիզբ է առնում Արփի լճից: ՄՄՀՏՊՓ նախագծերում ներառված համայնքները ներառում են Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածքները:

Երկրաբանական տեսակետից տարածքն ընդհանուր առմամբ ունի համեմատաբար միատարր հրաբխային կազմություն՝ հրաբխային կոների և լավաների հոսքերով: «Շիրակ-4» միկրոռեգիոնալ միավորի տարածքը գտնվում է 2-րդ սեյսմիկ գոտում՝ $A_{max}=0.4g$ (9 բալ ըստ MSK-64 սեյսմիկ ինտենսիվության 12 բալանոց սանդղակի) առավելագույն հորիզոնական արագացման արժեքով:

Նշված համայնքներում ռեսուրսների հիմնական տեսակներն են՝ ջրեր, հողեր, գեղատեսիլ և տեսարժան վայրեր՝ տուրիզմի զարգացման համար: Ներկա իրավիճակում բնակչության հիմնական զբաղմունքն է՝ գյուղմթերքի արտադրությունը, բուսաբուծությունը, այգեգործությունը, անասնապահությունը, հացահատիկի մշակումը, հողագործությունը և առևտուրը:

Շիրակի մարզի տարածքի երկրաբանական կառուցվածքի բազմազանության շնորհիվ բազմազան են նաև ընդերքի հարստությունները: Մարզում լայն տարածում ունեն տուֆը, պեմզան, բազալտը, անդեզիտը, կրաքարը, և շատ ուրիշ շինանյութեր: Հանքավայրերի շահագործման հետևանքով խախտված տարածքներն իրենց բացասական ազդեցությունն են թողնում շրջակա միջավայրի վրա: Ախուրյան գետի ավազանում կառուցված հիդրոէլեկտրակայաններն իրենց բացասական ազդեցությունն են թողնում գետային էկոհամակարգի վրա, փոխելով գետի ռեժիմը:

«Շիրակ-4» միկրոռեգիոնի Գյումրի քաղաքային և գյուղական համայնքներում առկա են սոցիալ-կենցաղային, ինժեներատրանսպորտային և կոմունալ ենթակառուցվածքների հետ կապված հիմնախնդիրներ, որոնց համար համայնքների զարգացման ծրագրերում սույն փաստաթղթով առաջարկվել են հեռանկարային զարգացման ուղղություններ:

Ծրագրում ընդգրկված համայնքների սոցիալական միջավայրի և շրջակա միջավայրի վրա տեխնածին ազդեցության հիմնական գործոններ են հանդիսանում.

- մթնոլորտային օդի աղտոտումն արդյունաբերական ձեռնարկությունների, բնակելի հատվածի ջեռուցման և ավտոտրանսպորտի արտանետումներով,
- մակերևութային ջրերի աղտոտումն արտադրական հոսքաջրերով և կենցաղային կեղտաջրերով,
- հողերի աղտոտումը կոշտ կենցաղային թափոններով,

- ընդերքօգտագործումը,
- ընդերքօգտագործման թափոնները,
- աղմուկը և էլեկտրամագնիսական ճառագայթումը,
- անտառի անկանոն օգտագործումը, որը համայնքների շրջակայքում էներգետիկ ճգնաժամի ժամանակ հանգեցրել է անտառային տարածքների և կենսաբազմազանության կրճատմանը:

Շրջակա միջավայրի վրա վնասակար ազդեցություն ունեցող բնական գործոններից են հանդիսանում՝ սողանքները, սելավները և հողերի էրոզիան:

Ներկայումս «Շիրակ-4» միկրոռեգիոնում ընդգրկված համայնքներում մթնոլորտային օդն աղտոտվում է արդյունաբերական ձեռնարկությունների, բնակելի և հասարակական շենքերի ջեռուցման անհատական սարքերի և ավտոտրանսպորտի արտանետումներով: «Շիրակ-4» տարածաշրջանում գործում են տուֆի և բազալտի հանքավայրեր, որոնց հիմնական արտանետումները մթնոլորտ անօրգանական փոշու ձևով են:

Մթնոլորտ արտանետումների 84÷95 %-ը բաժին է ընկնում ավտոտրանսպորտին:

Հեռանկարում նախատեսված է բոլոր ձեռնարկությունների համար 5-10% արտադրողականության աճ: Արդյունաբերական արտանետումները պատկանում են վտանգավորության 4-րդ և 5-րդ դասերին: Ֆոնային աղտոտվածությունը աղտոտող բոլոր նյութերով համայնքներում զգալիորեն ցածր է սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաներից (ՍԹԿ):

ՄՄՀՏՊՓ համայնքներում, որտեղ առկա են արդյունաբերական փոքր ձեռնարկություններ, գործում են պլանային արտադրողականության 5-10%-ի սահմաններում: Գործող ձեռնարկություններից արդյունաբերական բոլոր աղբյուրներից վնասակար արտանետումների ընդհանուր քանակները Գյումրի քաղաքում կազմում է 485,7 տ/տարի, իսկ գյուղական համայնքներում՝ 20,96 տ/տարի:

«Շիրակ-4» համայնքներում հիմնականում գազաֆիկացված են՝ ք.Գյումրի-96%, գ.Ազատան-94%, գ.Բենիամին-96%: Մնացած համայնքները գազաֆիկացված չեն:

Ջեռուցման ժամանակահատվածում վնասակար արտանետումների հաշվարկները կատարված են ելնելով գազի և փայտի ծախսից: Ընդունված է, որ չգազաֆիկացված համայնքները ջեռուցվում են փայտով, իսկ մնացած համայնքները ջեռուցվում են գազով և փայտով:

Մթնոլորտ վնասակար արտանետումների քանակը ջեռուցումից, արդյունաբերությունից և ավտոտրանսպորտից կազմում է 4655,22 տ/տարի, այդ թվում՝ ք.Գյումրի - 3928,75 տ/տարի, գյուղական համայնքներ - 726,47 տ/տարի:

Հեռանկարում նախատեսված է փայտով ջեռուցումը փոխարինել բնական գազով և արևային էներգիայով՝ որպես այլընտրանքային էներգիայի աղբյուր օգտագործելով արևային էներգիան: Փայտով ջեռուցումը ք.Գյումրիում և գյուղական համայնքներում կփոխարինվի՝ գազ - 50%, արևային էներգիա - 50 %:

Ի հաշիվ ջեռուցման նոր տեխնոլոգիաների հեռանկարում մթնոլորտային արտանետումները կնվազեն՝ տարեկան 96,61 տ/տարի քանակով:

Տարածքի համալիր գնահատականը վերլուծվել է տեղանքի կլիմայական պայմանների, մթնոլորտային օդի աղտոտվածության մակարդակի, արդյունաբերական պոտենցիալի, բնակչության և ավտոտրանսպորտի խտության ցուցանիշների հաշվառմամբ:

Համաձայն արդյունքների «Շիրակ-4» ՄՄՀՏՊՓ տարածաշրջանի

- գյուղական համայնքներում անտրոպոգեն թույլ ազդեցության գոտին կազմում է 14140,53 հա, իսկ տարածքի համալիր գնահատականը հիգիենիկ իրավիճակով համարվում է՝ բարենպաստ /վտանգ չի հարուցում/,
- ք.Գյումրի անտրոպոգեն միջին ազդեցության գոտին կազմում է 4429,5 հա, իսկ տարածքի համալիր գնահատականը հիգիենիկ իրավիճակով համարվում է՝ սահմանափակ բարենպաստ /վտանգ է հարուցում/,

ՄՄՀՏՊ փաստաթղթում ընդգրկված Գյումրի քաղաքային և 10 գյուղական համայնքները գտնվում են Ախուրյան ջրավազանային կառավարման տարածքում:

Ախուրյան գետի մեջ նշված համայնքների տարածքներում տեղի է ունենում տնտեսակենցաղային հոսքաջրերի որոշ մասի անկազմակերպ արտահոսք /ք.Գյումրիում մոտավորապես 95%/, ինչը հանդիսանում է գետի աղտոտվածության հիմնական աղբյուրը: Համայնքների աշխարհագրական դիրքը թույլ չի տալիս «Շիրակ-4» ամբողջ տարածաշրջանի համար մեկ միասնական կեղտաջրերի մաքրման կայանի ընտրություն:

Վերջին տարիներին Ախուրյան գետի կիրճում զանազան սպասարկման օբյեկտների շահագործման արդյունքում, զգալիորեն ավելացել է գետի աղտոտվածությունը:

Գետ թափվող հոսքաջրերի հետևանքով շրջակա ջրային ավազանին հասցված տնտեսական վնասը ներկա դրությամբ գնահատվում է տարեկան 96,1 մլն. ՀՀ դրամ:

Նշված համայնքների սահմաններում, գետի ջրերի աղտոտվածության մակարդակը գնահատվում է.

- ըստ սանիտարական ռեժիմի՝ բարձր,
- ըստ զգայարանական ցուցանիշների՝ արտակարգ բարձր,
- ըստ սանիտարա-թունաբանական ցուցանիշների՝ բարձր:

Ախուրյան գետի համար ստացված ինքնամաքման $K=0.074$ ցուցանիշի դեպքում, խառնուրդների նոսրացման համար պայմանները գնահատվում են որպես անբավարար, իսկ գետի ինքնամաքման պոտենցիալը՝ ցածր: Գետը դասվում է «անբավարար» կարգավիճակի դասին /4-րդ դաս/, արդյունքում «Շիրակ-4» միկրոռեգիոնի համայնքների սահմաններում գետի օգտագործումը ռեկրեակցիոն նպատակով բացառվում է:

Հեռանկարում, բնակչության աճի և կոյուղու համակարգերի կառուցման դեպքում կավելանա նաև գետ թափվող տնտեսակենցաղային կեղտաջրերի քանակը, ինչը իր հերթին կհանգեցնի գետի աղտոտվածության ավելացմանը: Անհրաժեշտ է նշված համայնքների համար կեղտաջրերի մաքրման կայանի կառուցում:

Գյումրի քաղաքային համայնքի համար նախատեսվում է տնտեսակենցաղային և արտադրական հոսքաջրերի նոր կենսաբանական մաքրման կայանի գործարկում 200-220 հազ. մ³/տարի հզորությամբ:

Տնտեսակենցաղային հոսքաջրերի մաքրման համար գյուղական համայնքներում, նախատեսված է տեղադրել տարբեր արտադրողականության «Յալմա-2000» մակնիշի կենսաբանական մաքրման կայան: Մաքրման կայանը ունի բազմաստիճանային մաքրման կառուցվածք և ներառում է սեպտիկ խուց, անաերոբ կենսաբանական ռեակտոր, կենսազտիչ առաջին և երկրորդ աստիճանի օդավորման ավազան (աերոտենկ), երկու պարզարան, պոմպային հատվածամաս: Մաքրման արդյունավետությունը 98%:

Գետ թափվող հոսքաջրերի հետևանքով շրջակա ջրային ավազանին հասցված տնտեսական վնասը կենսաբանական մաքրման կայանների առկայության դեպքում զգալիորեն նվազում է՝ 96,1 մլն. դրամից նվազելով մինչև 12,8 մլն. դրամ/տարի:

«Շիրակ-4» տարածաշրջանի համայնքներում հեղեղատար կոյուղու բացակայության արդյունքում գարնանային ձնհալի և աշնանային հորդ անձրևների ժամանակ հնարավոր են տարածքների հեղեղումներ: Այս երևույթից խուսափելու նպատակով բոլոր համայնքների համար առաջարկված է հեղեղատար առուների նախագծում և կառուցում: Տարվա ընթացքում անձրևաջրերի քանակը հաշվարկված է գործող մեթոդակարգի համաձայն: Տեղումների տարեկան քանակը կազմում է 498 մմ: Բնակավայրերի տարածքի մակերեսը՝ 4161,88 հա:

Ախուրյանի ջրավազանային գետ (Ախուրյան) թափվող անձրևաջրերի քանակը կկազմի՝ 8129 մլն.մ³/տարի: Անձրևաջրերի արտահոսքից տնտեսությանը հասցված տնտեսական վնասը կգնահատվի տարեկան 132,36 մլն. ՀՀ դրամ:

Համապատասխան տարածքային զարգացման հայեցակարգի բնակչության աճը հիմնականում պահպանում է վերջին տարիների տեղի ունեցող միտումները: Գերակշռով թվով գյուղական բնակավայրերի աճի գործակիցը սահմանված է մինչև 1.5%:

«Շիրակ-4» տարածաշրջանի բնակչության հաշվարկային թիվը կազմում է 142982 մարդ, այդ թվում ք.Գյումրի՝ 124877 մարդ: Գյումրի քաղաքային և 10 գյուղական համայնքների ընդհանուր մակերեսը կազմում է 18655.819 հա: Տնտեսության զարգացման հիմնական ճյուղերն են այգեգործությունը, առևտուրը, անասնապահությունը, հողագործությունը, հացահատիկային կուլտուրաների մշակումը, գյուղմթերքների արտադրությունը:

Տնտեսության զարգացման հիմնական ճյուղերն են այգեգործությունը, առևտուրը, անասնապահությունը, հողագործությունը, հացահատիկային կուլտուրաների մշակումը, գյուղմթերքների արտադրությունը:

Նախագծով նախատեսված հողերի նպատակային նշանակության, հողատեսքերի գործառական նշանակության փոփոխությունները ներկայացվում են ստորև.

ՇԻՐԱԿ-4 ՄԻԿՐՈՈՒԳԻՈՆԻ ՏԵԽՆԻԿԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐ				
	Ցուցանիշները	Չափման միավորը	Փաստացի	Հեռանկարային
1	Միկրոոուգիոնի համակցված փաստաթղթի դեպքում նախագծվող համայնքների վարչական սահմաններում ընդգրկված հողերի ընդհանուր մակերեսը	հա	18655.819	18655.819
2	Բնակավայրերի հողեր	հա	4162.79	4188.3634
3	Արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման եվ այլ արտադրական նշանակության հողեր	հա	696.42	700.02
4	Էներգետիկայի, կապի, տրանսպորտի, կոմունալ ենթակառուցվածքների հողեր	հա	649.549	734.709
5	Հատուկ պահպանվող տարածքների հողեր	հա	221.67	267.167
6	Հատուկ նշանակության հողեր	հա	550.03	529.71
7	Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր	հա	11481.93	11341.2
8	Անտառային հողեր	հա	221.91	222.63
9	Զբոսային հողեր	հա	671.52	672.02

«Շիրակ-4» տարածաշրջանի հողաձածկույթը հիմնականում ներկայացված է սևահող ավրային կարբոնատային և գետահովտադարավանդային մարգագետնացած կոպճային հողերով:

Հողի հիմնական աղտոտումը կատարվում է ավտոտրանսպորտի արտանետումներից, կենցաղային և արդյունաբերական թափոնների աղբավայրերից և թափոնակույտներից:

Հողի աղտոտման հիմնական աղբյուրներն են հանդիսանում ավտոտրանսպորտի, արդյունաբերական ձեռնարկությունների փոշեգազային մթնոլորտային արտանետումները, արդյունաբերական և կենցաղային թափոնների աղբավայրերը և թափոնակույտները:

Հողի աղտոտման հիմնական աղբյուրներն են հանդիսանում.

- ավտոտրանսպորտի, արդյունաբերական ձեռնարկությունների փոշեգազային մթնոլորտային արտանետումները,
- արդյունաբերական և կենցաղային թափոնների կազմակերպված և չկազմակերպված աղբյուրները:

Մթնոլորտային օդի, մակերևութային և ստորգետնյա ջրերի աղտոտվածությունից պահպանման միջոցառումները, համայնքների կանաչապատումը, թափոնների կառավարումը դասվում են հողի աղտոտման կանխարգելման և էռոզիայից պահպանման միջոցառումների շարքին:

«Շիրակ-4» տարածաշրջանի հողային ծածկույթում ծանր մետաղներով աղտոտվածության մոնիթորինգ չի իրականացվում: Հողերի աղտոտվածության մակարդակը գնահատված է ցածր (խտության գումարային ցուցանիշը՝ $10^{-9} < 16$), աղտոտվածության դասը՝ թույլատրելի, էկոլոգիական իրավիճակը՝ բավարար:

Հեռանկարում տարածական պլանավորման նախագծերի իրականացման արդյունքում հողերի աղտոտվածության մակարդակի ավելացում չի սպասվում, քանի որ նոր արդյունաբերական ձեռնարկությունների կառուցում չի նախատեսված:

«Շիրակ-4» միկրոռեգիոնի տարածքում՝ ըստ ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության տրամադրած տվյալների, օգտակար հանածոները տարածված են հիմնականում Ազատանի և Ղարիբջանյանի տարածաշրջաններում: Օգտակար հանածոների արդյունահանման նպատակով ընդերքօգտագործման իրավունք է տրամադրված 2 ընկերությունների.

- ՀՍԿՄ «Ախուրյանի Կոոպչին» ՍՊԸ՝ ընդերքօգտագործման իրավունքը տրված է 20.10.12 թ. մինչև 22.02.20 թ.:
- «Ախուրյանի շինանյութեր» ԲԲԸ՝ ընդերքօգտագործման իրավունքը տրված է 23.11.12 թ. մինչև 10.09.23 թ.:

«Շիրակ-4» միկրոռեգիոնի տարածքում բազմաթիվ ընդերքօգտագործողների կողմից ընդերքօգտագործման աշխատանքների արդյունքում լանդշաֆտը ենթարկվել է դեգրադացիայի՝ բացասական ազդեցություն թողնելով շրջակա միջավայրի վրա և մակերևութային հոսքերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վրա: Հեռանկարային ժամանակահատվածում նախատեսված է վերականգնել միկրոռեգիոնի տարածքում շահագործված և շահագործվող օգտակար հանածոների հանքավայրերի խախտված տարածքները: Ռեկուլտիվացման/վերականգնման աշխատանքները կներառեն երկու փուլեր՝ կենսաբանական և տեխնիկական: Կենսաբանական եղանակը կկիրառվի այն գրունտերի համար, որտեղ էրոզիան կանխարգելելու նպատակով անհրաժեշտ կլինի ստեղծել բուսական շերտ: Հողի աղտոտման կանխարգելման և հանքերի օգտագործման

Ա ԲԱՐԵՆԿԱՐԱՄԱՆՆԵՐ

«Շիրակ-4» տարածաշրջանի զարգացման ծրագրով նախատեսվող աշխատանքները և նախագծային լուծումներ միտված են միկրոռեգիոնի սոցիալական և բնապահպանական իրավիճակի բարելավմանը: Տարածաշրջանում, նախագծային ժամանակաշրջանում շրջակա միջավայրի պահպանության, բնապահպանական իրավիճակի բարելավման և բնակչության կենսամակարդակի բարձրացման համար ծրագրով նախատեսված առաջնահերթ և հեռանկարային միջոցառումները ներառում են.

- երկրորդական և միջոյուղական ճանապարհների ասֆալտապատում և խճապատում, ճանապարհաշինության աշխատանքներ,
 - ջրամատակարարման համակարգի և կոյուղու բարելավում, համայնքների գազաֆիկացում,
 - անձրևաջրերի հեռացման համակարգի նախագծում և կառուցում,
 - շրջակա միջավայրի (օդ, ջուր, հող) մոնիթորինգի կազմակերպում,
 - գետեր թափվող տնտեսա-կենցաղային և արտադրական հոսքաջրերի կենսաբանական մաքրման կայանի նախագծում և կառուցում,
 - վնասված հասարակական և արտադրական նշանակության շինությունների և կառույցների վերականգնում,
 - շահագործվող հիդրոէլեկտրակայանների արդիականացում, ջրառի կետում ջրաչափիչ սարքավորումների տեղադրում՝ գետային էկոհամակարգի պահպանության նպատակով,
 - ոռոգման ներքին ցանցի վերականգնում,
 - համայնքներում հանգստի գոտիների ստեղծում,
 - մսի վերամշակման արտադրամասի ստեղծում (սպանդանոցի կառուցում),
 - սանիտարական աղբավայրերի և աղբամշակման գործարանի կառուցում, աղբի տեսակավորում,
 - ընդհանուր օգտագործման կանաչապատ տարածքների ընդլայնում, ճանապարհի եզրերին, հանգստի գոտիներում կանաչապատման իրականացում,
 - մեքենաների տեխնիկական վիճակի վերահսկողության սահմանում, ինչը կնպաստի ավտոտրանսպորտի արտանետումների կրճատմանը,
 - ջեռուցման նոր տեխնոլոգիաների կիրառում, ինչը կկրճատի մթնոլորտային արտանետումները,
 - ընդերքօգտագործման հետևանքով խախտված տարածքների վերականգնում/ռեկուլտիվացիան,
 - արդյունաբերությունում առաջատար տեխնոլոգիաների ներդրում:
- Հեռանկարային ժամանակաշրջանում միկրոռեգիոնում շրջակա միջավայրի բարելավման և աղբահանության միջոցառումներից կարևորվում է՝
- կենցաղային թափոնները հավաքող կազմակերպությունների ցանցի ընդլայնումը,
 - գյուղական բնակավայրերում հասարակական նշանակության բաց տարածքների ստեղծման, բարեկարգման տարածքների և ընդհանուր օգտագործման կանաչապատ տարածքների ընդլայնումով:

Պարզառաքանական մաս. «Շիրակ-4» ՄՄՀՏՊ փաստաթղթում ընդգրկված Գյումրի քաղաքային և 10 գյուղական համայնքների համար առաջարկված քաղաքաշինական լուծումների իրականացման և շրջակա միջավայրի պահպանության արդյունավետ կազմակերպման համար, ՀՄԱՌԳ հաշվետվությունում հասանելի կերպով գնահատվել են առկա բնապահպանական խնդիրները, գոյություն ունեցող իրավիճակը և

ընտրվել զարգացման այնպիսի սկզբունքներ, որոնց միջոցով հնարավոր կլինի ներդաշնակորեն լուծել սոցիալական, տնտեսական և բնապահպանական խնդիրները:

Քանի որ նախագծով նախատեսված միջոցառումներն իրականացվելու են արդեն իսկ կառուցապատված բնակելի տարածքներում, հետևաբար նախագծված համակարգերի վերակառուցման աշխատանքների ազդեցությունները կկրեն լոկալ և ժամանակավոր բնույթ, իսկ բուսատեսակներին և կենդանատեսակներին հասցվող վնասը՝ նվազագույն:

Փաստաթղթի փորձաքննական գործընթացին մասնակցել են «Առողջապահության», «Արտակարգ իրավիճակների», «Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի» նախարարությունները, Շրջակա միջավայրի նախարարության համապատասխան ստորաբաժանումները, Շիրակի մարզպետարանը, որոնց կողմից ներկայացված դիտողություններով և առաջարկություններով ՇՄԱՌԳ հաշվետվությունը լրամշակվել է:

Ծրագրի ազդեցության ենթակա համայնքների հանրությունը հանրային քննարկումների ձևով մասնակցել է հաշվետվության գնահատման և փորձաքննական գործընթացներին:

«Շիրակ-4» միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման նախագիծը ներառում է մշտադիտարկում (մոնիթորինգ) և հետնախագծային վերլուծություն, ինչը թույլ կտա հիմնադրույթի գործունեության ընթացքում վերլուծել և դիտարկել համայնքների զարգացման իրատեսական սցենարները՝ քաղաքաշինական փաստաթղթերում ներառել տնտեսության զարգացման առավել իրատեսական ոլորտներ՝ տարածաշրջանի բնապահպանական պահանջների, նորմերի և սահմանափակումների համադրմամբ ապահովելով մարդու առողջության, բնականոն զարգացման և բնառեսուրսների ռացիոնալ օգտագործման հիմնախնդիրները:

Փորձաքննական պահանջ

Հիմնադրությային փաստաթղթի շրջանակներում նախատեսվող գործունեությունների ծրագրային և նախագծային փաստաթղթերը՝ մինչև իրականացումն անհրաժեշտ է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ներկայացնել շրջակա միջավայրի նախարարություն՝ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության:

ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՄԱՍ

«Հայնախագիծ» ԲԲ ընկերության կողմից ներկայացված Շիրակի մարզի «Շիրակ-4» միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթերի (ՄՄՀՏՊՓ) շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ռազմավարական գնահատման հաշվետվության վերաբերյալ տրվում է դրական եզրակացություն, վերը նշված պահանջի պարտադիր կատարման պայմանով:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի գլխ. մասնագետ

Վ. Վարդանյան

